

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 35.

Šibenik, 18. rujna 1923.

God. III.

Za asanaciju Zadrugnog Saveza.

Gosp. dr. Bervaldi teško se je posvadio sa istinom.

U br. 177. splitskog „Naroda“ piše: „Dr. Ante Dulibić izdaje odluku meni i g. Marušiću, da se bezodvlačno odrećemo uprave Industrijske Zajednice“. Čestit i razuman čovjek bio bi kazao istinu, da je Nadzorni Odbor Saveza jednoglasno zahtijevao, da dr Bervaldi i Marušić dadu bezodvlačno ostavku na svoje položaje u upravi Industrijske Zajednice. Čestit čovjek bi iznio i odnosni zaključak, e da se uvjeri, da je to zahtjev jednočlanskog Nadzornog Odbora a ne samo dra Dulibića.

Gg. Bervaldi-u i Marušiću Upravno Vijeće i Nadzorni Odbor pustili su na volju da ostanu u upravi Saveza ili Ind. Zajednice i dati su im rok od 3 mjeseca da se odluče. Dr Bervaldi i g. Marušić, po izmaku tog vremena svečano su izjavili pred Upravnim Vijećem i Nadzornim Odborom, da se odriču (ne da će se odreći) časti u Ind. Zajednici. Nijesu održali riječ. Upravno Vijeće je imenovalo ne dva, nego četiri druga člana, da uđu u svrhu kontrole u Ind. Zajednicu, jer je u ovu četvoricu imalo povjerenja, dočim su gg. Bervaldi i Marušić oni, koji su 50 milijuna kr. uložili u Ind. Zajednicu, te niko nije mogao biti uvjeren, da oni ne bi dalje „preuzimali“ - izraz dra Bervaldi - milijone od Saveza ili Banke ili podružnice za Ind. Zajednicu, kad bi ih bilo. Po srijedi je bilo pitanje povjerenja.

Zašto gospoda nijesu održali riječ? Dr Bervaldi kaže, da se nije mogla sazvat glavna skupština Zajednice, da bi ova bila lišena ljudi upućenih u posao, ljudi sa koneksijama i t. d. Ja pitam, jesu li toga bili svjesni kada su se svečano odrekli po jednočlanskom zahtjevu Vijeća i N. Odbora, ili su se tek kasnije sjetili, da su u Ind. Zajednici potrebni?

Ne komentiram taj postupak, jer je suviše. Primjećujem samo, da dr Bervaldi ne navodi razlog, zašto se ne bi mogla sazvat skupština Ind. Zajednice za hitno uređenje svoje uprave, kad to zahtijeva najveći njezin vjeronik. Ind. Zajednica ima 8 ili više članova Uprave sposobnih po zakonu da obvezuju društvo, kojemu nije daleko prijetila opasnost.

Okolnost, što su iste osobe mjerodavne na Savezu i u Ind. Zajednici, je glavni uzrok, što su se „preuzimali“ toliki zadrugni milijuni i zadrugarstvo ukročili. Zato je bilo nužno i prvo i sada, da toga na bude. Sve što dr Bervaldi insinuiru, da se je išlo za tim, da se sve upropasti, tiče se sve gospode Upr. Vijeća i Nad. Odbora, čije mišljenje u ovom pogledu bilo je jednočlansko. Zašto g. Bervaldi ne iznaša zapisnike sjednica Vijeća i Nad. Odbora, kad hoće svijetu da prikaže, da je pitanje inkompatibiliteta maslo jedne stranke?

Puštamo im na volju, da se odreku tamo ili amo. Izjavljuju se za Savez. Uprav. Vijeće i Nad. Odbor ne prigovaraju, jer im je do stvari, a ne do osoba. Pa uza sve to podmeću nam se svakojake namjere protuslovne: uništenja i prevlasti. Ustrpljivi smo; u nadi da će se mirno ipak urediti, ne iznosimo tužbe u javnost, da ne štetujemo stvari. Ni to ne pomaže, već nam se predbacuje da smo morali prije pokušati, da se sve to mirno uredi. A što radimo ima tri godine nego to? Upravno Vijeće i Nadzorni Odbor traži uporno evo ima tri godine, da se realiziraju Savezove investicije. Što sad veli dr Bervaldi, da će se jedan dio realizirati, to bi svakoga obradovalo, kad bi se to obistinilo, najviše one, koji su se za to borili. Ne mogu odobriti blagonaklonu izjavu g. Bervaldi-a, da kad onaj pusti novac ne bi bio uložen u Zajednicu, ne bi ga se nipošto udijelilo zadrugama, nego pojedinim privatnim osobama ili društvima uz visoke kamate, jer da to, kaže, nije zadrugni novac.

Dakle Savezovih nomin. 14. milijuna dionica Ind. Zajednice nije zadrugni novac. A čiji je? Ono 10 mil. dionica Zadr. Banke nije zadrugni novac! Ono 17 mil. reeskomptiranih mjenica naših zadruga nije novac iz zadrugnog kredita. Polog od 8 1/2 milijuna čekovnog uređa kod Saveza kao matice zadrugarstva nije zadrugni kredit; polozi zadruga od 14 milijuna kruna nijesu zadrugni novac! One daljne mjenice zadruga za 7 mil. kr. kod Zadrugne Banke nijesu novac iz zadrugnog kredita. Gdje su nekretnine, vrijednosni papiri, druge vjeresije Saveza!

Ali zašto ovo nabrajati? G. Bervaldi neka iznese koliko ima nezadrugarskih pologa. Dosta je da nazvede odnosnu cifru, da se svak uvjeri o pravom stanju stvari.

Prigodom jednog ispravka.

Ne znajući „Dalmatinski Radikal“ kako da se izvuče iz neprilike, u koju je zapao prisnut našim stvarnim izvodima zbog svog istovjetovanja sa divljačkim napadajima kninskih bandita na katoličke svećenike, pozvao je u pomoć Boška Desnicu. G. Boško Desnica hoće da pomogne glasilu velike i tradicionalne svoje radikalne stranke, te priča, kako on znade, da je fra Mijo Kotaraš za prvih dana rata često dolazio na sinjski vojnički sud, gdje je imao duge konferencije „in camera caritatis“ sa poglavicom toga suda potpukovnikom, ne kako „Dalm. Radikal“ nepismeno piše „Koksteiuom“, već valjda Hochsteinom. Gosp. Boško Desnicu još znade, da pogubljuje Popovića nije mnogo potresla golubinje srce serafičkog fra-

Sav gornji novac bio bi likvidan i imao bi se uložiti u korist zadruga. Zar nije bilo bolje da Savez pomogne i poradi oko ustanovljenja uzorne konobe, da se naše vino što bolje raspača ili organizira zadruga, da pomogne osnutku zadrugne tvornice za konzerviranje ribe, mjesto kapitalističke tvornice „Sardina“; ili da organizira zadruga za nabavu ulja, da ga zadrugari ne daju u besćjenje odmah po berbi, ili da organizira prodaju buhača i f. d.? Sve se je to dalo učiniti sa ogromnim kapitalima uložnim u Ind. Zajednicu i tvornicu „Sardina“, kao što se je moglo izdašno pomoći narodu u doba gladnje.

Ovako svak mora da bude uvjeren, da kad bi Savez došao do investiranog novca, ili bi s koje druge strane došao do novih milijuna, to sve ne bi išlo u prilog zadrugnih ciljeva, nego bi se novac dao privatnicim ili društvima uz visoke kamate, jednako kao dosada, kad bi se nastavilo sa dosadašnjim sistemom.

Drugo, uvidam opasnost u tome što Savez ne može da dođe ni do kamata ni dividenda na investirane milijone. Kamati se nagomilavaju kod nas, dočim čuo sam, da se ipak drugima isplaćuju.

Napokon pitanje inkompatibiliteta mora se urediti. Moralna snaga jednočlanskog zaključaka Upravnog Vijeća i Nadzornog Odbora nije mogla uvjeriti ni g. Bervaldi ni g. Marušića o nemogućnosti da oni ostanu kao glavni upravnici na Savezu i u Zajednici i drugim veliko-kapitalističkim ustanovama. Poznato je, da u svim tim ustanovama, dva potpisa upravnika obvezuju iste ustanove bez obzira, da li su odnosne uprave odobrile obvezu ili ne. Takovo stanje stvari ne može se dalje trpjeti.

Ovo samo, a ima još koješta, smatrao sam potrebnim, da u kratko iznesem uoblašten na to od postupka Savezovog Predsjednika.

Dr Ante Dulibić.

skih dužnosti, ili da se s tim postupkom istovjetuje, kao što je učinio „Dalm. Radikal“. To zaključujemo iz toga, što se on zadovoljava izvjesnim konstatacijama o držanju O. Kotaraša, ali ipak sam ne vjeruje, da bi O. Kotaraš bio kriv onim zlodjelima, koje su austrijske vlasli vršile jednako nad Hrvatima kao na Srbima. Jer da on to vjeruje, on bi to i ustvrdio, kao što je učinio „Dalm. Radikal“. Ali to g. Boško Desnica ne čini, i samom tom činjenicom, mjesto da pomaže „Dalm. Radikal“, on ga tuče i uglavljuje svu perfidnost njegova održanja. Kada g. Boško Desnica nije žalio, da ovim svojim korakom tako fatalno utuče list, koji ga zove u pomoć, još više imamo razloga da vjerujemo, kako će on potpuno osvijetliti tragičnu smrt Onizima Popovića. To na koncu od njega zahtijeva, kao i od „Dalm. Radikala“ ne samo poštenje, koje traži istinu u ovoj aferi, nego i poštovanje prema mučeničkoj uspomeni Onizima Popovića, za koju se danas baš on sa „Dalm. Radikalom“ zalaže sa ostalom svijetlom družinom u Kninu, koja čak i odbore osniva za prenos njegovih mučeničkih kostiju u rodni kraj.

Da olaksamo g. Bošku Desnici, a eventualno i pošt. „Dalm. Radikal“ osvijetljenje tragične smrti Onizima Popovića, mi im konkretiziramo najbitnije momente njezine, koji slijede:

1. Koje su vjere i narodnosti bile one osobe, koje su prijavile pok. Onizima Popovića radi protudržavnih izjava i koje su pred vojnim sudom fungirale kao glavni svjedoci proti istome?

2. Koje su vjere i narodnosti bili ona četiri „zugsführera“, koji su se dobrovoljno prijavili, da će strijeljati pok. Onizima Popovića.

3. Da li je bio Srbin ili Hrvat onaj vojni auditor, koji je iz svoje pobude pokušao ublažiti pravorijek vojnog suda u Sinju i radi brojne obitelji pok. Onizima Popovića nastojao isposlovati pomilovanje za istoga, ali na koje kod živinskog srca Nijemca generala nije naišao, te na koncu,

4. Zašto se nije obnovio proces proti pok. Onizima Popovića, koji je bio upućen svrhom, da se dade zadovoljština njegovoj svijetloj uspomeni, te gdje su nestali spisi onoseći se na njegovu tragičnu smrt, koji su nefaljeni došli iz Beča u tu svrhu.

Mi se nadamo, da g. Boško Desnica i „Dalm. Radikal“ ne će preći mučke preko ove tako važne stvari, ne samo radi svoga dobrog glasa, nego i radi uspomenne mučenika Onizima Popovića.

Premještenje sjedišta financijskog Odvjetništva. Riješenjem ministarstva financija od 14. kolovoza premješteno je sjedište financijskog odvjetništva iz Dubrovnika u Split. Prema tomu opća podsudnost erada i njemu ravnih fondova biva od sada pri prvostepenom sudu u Splitu.

ŠIBENIK, 18. rujna.

Osnivanje nove hrvatske stranks svršilo je sa fiaskom po radikale, a razgovaranja sa S. L. S. sa neuspjehom. Navještanje mjere protiv Hrvatima su nekako zastale, bar prema pisanju radikalne stranke, jer su valjda uvidjeli da to nije taktično. Ali ipak oni provodaju svoje planove na način najštetniji po hrvatski narod. Imajući sami u rukama, zaslugom Radića, svu vlast, namiču našim krajevima poreze i otpuštaju hrvatske činovnike. Radić međutim šalje poslanice i hoće da nas uzdrži u nadi za povoljno riješenje hrvatske stvari. Nadati se, da će stranac i tudinac što za nas učiniti dok mi puštamo, da se radi o nama a bez nas, znači biti prepriše naivan, da ne rečemo bedast. To je na koncu već svaki priseban čovjek već uvidio.

Naša Dalmacija je na čudu sa svojim zastupnicima, kako nikada nije bila. Od radikalskih nemamo čemu da se nadamo, a većinu radićevskih naš narod i ne pozna. Slavko Rude Bačinić igra ulogu malog Radića ispušnjajući u odsutnosti ovoga stupca „Slobodnog Doma“, a naš Goreta, mjesto da je u parlamentu i da tu nastoji pomoći svom narodu, on kao i do sada bavi se svojim kravama i sijenom. Zato bar nije trebao biti zastupnik kao ni g. dr. Drinković, da izabran na Radićevoj republikanskoj listi sjedi u parlamentu bez jedne riječi, pobire masne dnevnice i puši cigarete iz kraljevske doze. Naš narod ipak nije toliko neupučen, da ne zna cijeniti ovaj rad i držanje ovih svojih zastupnika, koje bez dvojbe ne će podići u cijeni ni najnovija akcija mlade gospode oko „Dalm. Hrvata“

Gosp. ministar predsjednik povratio se je iz banja. Njegovu tešku boljeticu, koju nije mogao ostaviti u banjama, povećava teško unutrašnje i vanjsko stanje naše države, u koje ju je dovela njegova politika. Iza likvidacije riječkog pitanja, pogovara se, da se kani povući, ne bi li došlo do nekog zblizjenja između Srba i Hrvata. Do zblizjenja će svakako doći, ali pode li u mirovinu uz Pašića i njegov mentalitet, koji danas dominira među srpskim političarima.

Iz katoličkoga svijeta.

Konferencije katoličkog episkopata. Između 20. i 25. kolovoza obdržavane su u Zagrebu pod predsjedanjem nadbiskupa dra Bauera konferencije katoličkog episkopata. Sa konferencije je odaslana zahvala sv. Ocu za breve, kojim je imenovao apostolskog nuncija msgra Pellegrietti-a svojim delegatom za euharistijski kongres. Sa ministrom vjera drom Janjićem bila su raspravljena važna savremena crkvena pitanja. Predsjednik presvj. nadb. dr. Bauer je izvjestio o poduzetim koracima kod sv. Stolice o razgraničenju dieceza i odgovoru vlade na predstavke istoj poslone sa prošlih konferencija. Propio je povoljno riješenje o transkripciji staroslovenskog misala. Episkopat je zahvalio svima, koji su pomogli velenom uspjehu euharistijskog kongresa i uz ostale mnoge dobre usvojene zaključke, odobrio je namisao „Pijeva Društva“ o promicanju katoličke štampe, kao i „Katoličke knjižnice“, da se priredi i izdade prijevod cijelog sv. Pisma s kratkim komentarom.

Zasluzno odlikovanje. Neposredno iza euh. kongresa presvj. nadbiskup dr. Bauer na svečani način izručio je odlikovanja papinskim ordenom Pro ecclesia et Pontifice ovim radnicima

i radnicama na polju katoličke akcije: gospodama Juliji Brundšmid, Pauli Belić, Mariji Janunicky, Mariji Križak i gospodi Lahu i Popoviću. Gđa Brundšmid je potpredsjednica Hrv. kat. ženske Sveze, te se mnogo bavi religioznom i karitativnom akcijom u Zagrebu. Gđa Belić vrlo aktivno sudjeluje u katoličkoj akciji u Đakovu i poznata je katolička književnica, koja suraduje u svim katoličkim publikacijama.

Amnestija prigodom rođenja prestolonasljednika.

Prigodom rođenja prestolonasljednika Ministarstvo pravde na osnovu čl. 50. Ustava izdalo je široku amnestiju. Amnestija se dijeli u 5 dijelova:

I. a) opraštaju se kazne lišenja slobode za 2 mjeseca, izrečene od građanskih sudova; b) kazne do 1000 dinara ili komulativne kazne lišenjem slobode i novčane kazne.

II. a) opraštaju se uslovno sve kazne od 2-6 mjeseci po stanovitim uvjetima; b) kazne lišenja slobode od 6-12 mjeseci, opraštaju se u 3/4 pod istim uslovima kao i u točki prij. Ako je neko lice osuđeno na temelju više osuda, ove se kazne spajaju u jednu, pak se prema tome računava pomilovanje. Od ovog pomilovanja isključena su neka lica koja su nabrojena u amnestiji.

III. a) vremenite kazne preko 12 mjeseci i to tako da se oprašta jedna polovina onim licima kojima je kazna već bila smanjena ukazom od 8. juna 1922; b) 1/4 kazne svima onima koji se nalaze u prvoj osudi; c) jedna petina kazne onima koji se nalaze u drugoj osudi; d) 1/6 kazne licima koja se nalaze u trećoj osudi, ako sve tri osude nijesu iz zločina koristoljublja. Od ovog pomilovanja izuzeta su opet neka lica.

IV. Opraštaju se nošenja okova licima u osudama izrečenim u Srbiji i Crnoj Gori.

V. Pomilovanje vrijedi i za osude koje su izrečene od dana Ukaza a koje još nijesu postale izvršive. Pomilovanje se odnosi i na osude maloljetnih lica osuđenih po zakonu ili uredbi o kažnjavanju i zaštićivanju mladeži. Dvojbene slučajeve koji bi se ispoljili kod provodanja ove amnestije, ima da riješi ministar pravde.

Naši dopisi.

Sali, 17. kolovoza.

Naše selo, koje za ribarske sezone skoro obamre, oživjelo je neobičnim životom prigodom svetih svojih zaštitnika Velike Gospe i sv. Roka. Na Veliku Gospu preko svečane sv. Mise pjevalo je omladinsko društvo seoskih mladića. Osim misnih pjesama zao-rilo je iz punih mladenačkih grla „Hoćemo Boga“, „Sinovi svjetla“ i „Zdravo, morska zvijezdo“. Radi nekih zapreka nije se održala namjeravana predstava „Sv. Ermenegildo“, već je odgođena za drugu nedjelju.

Dan sv. Roka bit će za uvijek svijetla stranica u analima našega društva. Tog je naime dana pohodilo naše prostorije odličan gost dr. Stanko Deželić, profesor na trgovačkoj akademiji u Zagrebu, koji je bio na kupanju u našem mjestu. Prostorije su bile pune salskih i zaglavskih mladića. Svi su napeto saslušali vatrene i pobudne riječi odličnog gosta, koji nam je u svom krasnom govoru istakao sve glavne momente iz katoličkog našeg pokreta, pohvalio dosadašnji rad našeg društva i potakao nas na ustrajnost.

Na Gospu uvečer palile su se

umjetne vatre, dok na večer sv. Roka razvila se je veličanstvena manifestacija gotovo pučanstva našeg mjesta. Milota je bilo pogledati, kako stari zadovoljni, što je njihova mladež i uzdanica krenula dobrim putem. oduševljeno stupaju u povorku, te zajedno sa mladićima pjevaju rodoljubne pjesme. Kako je iznenađena manifestacija upriličena na polju starijih, tako je sve napunila oduševljenjem rasvijeta cijele luke, koju su priredili „Mladi junaci“. Kitalo se je Jugoslaviji, kralju, katoličkom pokretu, časnoj obitelji Deželića itd.

Već kroz ovo kratko vrijeme optanka našeg društva može se vidjeti lijepi napredak u ljubavi i međusobnoj slozi naših seljana, osobito naše mladeži. Preporučamo stoga svima, kojima leži na srcu zdrava prosvjeta našeg sela i seoske mladeži, neka ovu sakuplja u katolička omladinska društva. To je jedini put, da se isprave slabe ratne i poratne posljedice. Završavamo bratskim pozdravom:

Bog živi!

Omladinac.

Metković, 9. rujna.

Berba će kod nas ove godine biti veoma obilna, a vrst je grožđa izvrsna, jer je potpuno zdravo a gradacija mošta visoka. Berba u Metkoviću počinje točno na 17. ov. mj. i trajat će nekoliko dana, tako da će u Opuzenu i okolišnim selima početi na 24. ov. mj. Prema tomu sve su druge vijesti o kasnijem početku berbe kod nas netačne i odaju samo špekulaciju nekih domaćih trgovaca vinom, koji hoće da izrabe nedolazak stranih trgovaca i tako ispod cijene namire svoje potrebe. Preporučamo stoga reflektantima, da ne propuste ovu dobru zgodu, da se opskrbe prvora-zrednim neretvanskim groždjem.

Javnosti će biti nejasno zašto sarajevska „Večernja Pošta“ oglašuje, da će berba u Metkoviću početi 24. ov. mj. Rekli smo gore, da se tu radi o špekulaciji nekih domaćih trgovaca vinom, kojima na žalost i sramotu našu ide na ruku Općinska Uprava u Metkoviću. Ona je odredila tako kasno berbu, samo da se vanjski trgovci neobavješteni prevare i zakasne. Ali se tome protivie svi vinogradari i berba će početi na 17. ov. mj. kako je u njihovom interesu, a ne nekolicine gulikoža. Općinska Uprava mora jednodužno znati, da narod i narodni interesi nijesu radi nje ili radi nekoliko narodnih gulikoža, već je ona radi naroda. Mi protestiramo protiv ovakvog postupku Općinske Uprave u Metkoviću i pisanju „Večernje Pošte“ u Sarajevu, koja dokaziva svojim pisanjem da služi kapitalističkim interesima.

Toliko javnosti na znanje i mi se nadamo, da će kao obično u naš kraj doći mnogo trgovaca vina, sebi na korist radi ovogodišnje dobre vrsti grožđa, a i na korist amošnjeg naroda, koji ne će morati davati svoju muku kako mjesni gulikože žele u besćenje. *Vinogradari Metkovića.*

Književnost.

Hrvatska Prosvjeta br. 8. izašla je sa ovim biranim sadržajem: Dr F. Binički: Starim utrenikom. — Ivo Horvat: Nijanse sjene i svijetla. — Đ. Sudeta: Lirika. — Gracija Ivanović: Poslije kiše. — Nedjeljko Subotić: Mimoza Pudica. — Enid Dinnis: Ludi Sammy, ili ura koja je pokazivala vječnost. — Don Marko Vežić: Tri more morilice. — Nedjeljko Subotić: Božanski vrtlar. — K. Rimarić-Vollnski: Jedinstvo — federalizam — amputacija. — R.: Vjerujem mu... — Ivo Horvat: Drugi dio. **Pregledi:**

Kazalište i umjetnost: Prikazivanje „Žrtve Abrahamove“. (Dr D. Č.) - **Književni pregled:** Prvi svezak izabranih Krekovich spisa. (P. G.) — Hrvatska Prosvjeta izlazi svakog 25.og u mjesecu na 48. stranica Godišnja joj preplata Din. 50. a naručuje se: Hrvatska Prosvjeta — Zagreb, Palmotičeva ul. 31.

Istina o agrarnoj reformi. Dokumenti o dosadašnjem načinu razdobe velikih posjeda, tekst zakonskoga predloga, dozvoljiva granica, ekonomski ciljevi i posljedice prelazanja velikih ekonomija u male; predlog o ispravku i usavršenju zakonske osnove o Agrarnoj Reformi. — Napisao agr. Dragan Turk, bivši vršioc dužnosti načelnika odeljenja za kolonizaciju u Ministarstvu za Agrarnu Reformu. — Broširano, u osmini, strana 57, cijena 7 dinara 50 para (30 kruna).

Gospodarsivo.

Regulacija Neretve. Ministarstvo Poljoprivrede i Voda uskoro će pristupiti radovima za regulaciju riječnog korita Neretve od Počitelja da Gabele. Na tom dijelu Neretva je do sada činila velike štete, jer se izlijeva i poplavljuje obe svoje strane uz korito. Za izvedenje tih radova predviđen je kredit od dva milijona dinara.

Snižena željeznička tarifa na vino. Ministar saobraćaja snizio je željezničku tarifu na vino. U budućće će podvoz na vino biti 50 po sto jeftiniji, nego za ostale artikle. Kod ovog sniženja željezničke tarife nijesu dane nikakve pogodnosti dalmatinskim vinima, kako je to bilo do sada.

Carinski prihodi kad naših glavnih carinarnica odbacili su od 10 do 20 kolovoza ov. g. ukupno Din. 48,266.942. Najveći prihod dala je carinarnica zagrebačka i to Dinara 10,176.785, na drugom je mjestu beogradska sa 6,961.733, na trećem mjestu ljubljanska sa 4,629.197, a na četvrtom mjestu subotička sa 4,062.466 dinara prihoda.

Deficit u državnom proračunu. Neke beogradske vladi bliske novine bile su javile, da u državnom proračunu za g. 1924. predstoji deficit od gotovo dvije milijarde dinara. Vlada je međutim ove vijesti dementirala i ujedno javila, da namjerava provesti redukciju u ministarstvima, da dovede u ravnotežu državni proračun za g. 1924. Pošto su kod proračuna uz ove neprilike i druge nesavladive, kani vlada od Narodne Skupštine zatražiti dvanaestine za naredna tri mjeseca proračunske periode.

Vinska burza. Burzovno vijeće u Zagrebu zaključilo je, da se svake prve srijede u mjesecu na Zagrebačkoj burzi drži i vinska burza. Tako se je prva vinska burza držala dne 5. ov. mj., što su vinogradari i trgovci vinom radosno pozdravili, jer će tako tržne cijene vina postati jedinstvene po svim krajevima države.

Otvor školske godine.

Naš je grad oživio. Njegovim ulicama, više nego do sada, struji mladina i nestašni život; ove godine je veliki broj daka pristupio u mjesne škole. Naš grad poprima lice jednog provincialnog kulturnog centra, jer će oči mnogih roditelja, koji dođoše ovih dana u naš grad sa svojim djecom, biti preko godine uprte u nj. Ovega moramo mi građani Šibenika biti svjesni, pa u interesu našeg grada i narodne naše stvari, koja u ovoj omladini gleda svoju uzdanicu, posvetiti joj veću pažnju nego do sada, dati

joj ljubav, kao svojoj djeci. Ne smijemo, ako se tko nalazi od te omladine u našem stanu, na njemu špekulirati i zaradivati, već se sjetimo, kako bi mi željeli, da se u sličnoj prigodi postupa sa našom djecom. Osobito cjelokupno naše građanstvo mora ići rame uz rame, što se tiče školske omladine, sa našim nastavnicima, koji imaju tešku i odgovornu dužnost za ovu omladinu prema svom narodu. Dom, u kojem dak stanuje, ulica, naš grad ne smije da pokvari, razgrađuje ono, što oni budu s njima gradili. Radeći tako najbolje ćemo pokazati, da je naš grad dostojan, da bude i ako provincijalan, ali ipak jedan kulturni centar, od čega će imati moralne i materijalne koristi.

Gradske vijesti.

Mili gost. Jučer, u ponedjeljak ujutro stigao je u naš grad dr. Velimir Deželic ml., glavni tajnik Hrv. kat. nar. Saveza u Zagrebu i bivši narodni poslanik. Dr. Deželic je vodio glavnu brigu oko priprema za Euh. kongres u Zagrebu, a prikazivanje Abrahamove žrtve prigodom ovog kongresa, koje je jednodušno pozdravila svakolika naša štampa, bilo je njegovo djelo. Došao je u naš grad, da se odmori. Vrijeme, što će ostati u našem gradu, osim za svoj odmor upotrijebit će za upoznanje našega grada i njegove okolice, a kasnije će poći za nekoliko dana u Split, te ostala veća mjesta Dalmacije, da upotpuni svoje poznavanje naše Dalmacije. Milom gostu želimo ugodan boravak u našem gradu i da se potpuno odmori od napornog rada, koji je uložio u zadnje vrijeme za našu narodnu i katoličku stvar.

Msgr. Svetozar Rittig, župnik sv. Marka u Zagrebu, u ponedjeljak dne 17. ov. mj. bio je na prolasku kroz naš grad za Split. Isto jutro razgledao je naš grad i baziliku, koja je na nj učinila izvanredni dojam. Msgr. Rittig će ostati dalje vremena u Splitu, a obećao je svratiti se iz Splita u naš grad, da razgleda našu okolicu i slapove Krke.

Pakrački dekret dobio je naš novinski kolega g. Miho Jerinić, te mora ostaviti uredništvo „Dalmatinskog Hrvata“. Njega bi imale da zamjene mlade, iskusnije i taktičnije sile.

Prigodom rođenja prijestolonasljednika. Udruženje irgovaca, industrijalaca i obrtnika Sjeverne Dalmacije u Šibeniku upravilo je Dvorskoj Kancelariji ovaj brzojav: „Prigodom rođenja našega prijestolonasljednika ovo Udruženje moli, da izruči Njegovom Veličanstvu našem ljubljenom Kralju i miloj nam Kraljici naše iskreno radovanje i čestitke uz želje, da bi svevišnji Bog i nadalje obasipao taj Prejasni Dom sa svakom srećom i radošću, uzdržao ga i usćuvao na naš ponos i sreću mile nam domovine“.

— Sreski odbor ratnih invalida upravio je Dvorskoj Kancelariji ovaj brzojav: „Prigodom sretnog dana, u koji se rodi prvi Kraljević i nasljednik prijestolja od slavne oslobodilačke dinastije Karagorjevića Sreski odbor ratnih invalida u Šibeniku podastire svoje smjerne čestitke i želje: Bog da poživi mladog Karagorjevića! Tajnik Skejić“.

Na ovaj brzojav Sreski Odbor ratnih invalida dobio je ovaj odgovor: „Prijatno dirnuti toplim čestitkama i lijepim željama invalida Šibeničkog sresa, prilikom rođenja Nasljednika prijestolja, Njihova veličanstva srdačno

zahvaljuju. V. d. Šefa Kabineta Puno-moćni ministar“.

Izlet Šibenske Glazbe u Preko, za koji je u našem gradu vladao veliki interes, bio je brzojavno zabranjen od policijske vlasti u Prekom.

Žalostan slučaj dogodio se je zadnjih dana u selu Raslini. Sedamnaest godišnji mladić Slavko Olivari odveo je za svoju ženu 11 godišnju curicu Slavku Atviž pok. Ante. Ovo nesretno dijete je bez oca, a majka joj se je preudala. Pogovara se, da je majka ovoj ženidbi bila sklona.

Nesreća na moru dogodila se je na 19. pr. mj. Anti Barinu iz Prvić Luke i nekim drugim ribarima, što im je oluja uništila brod, sve mreže, ribarski alat i 3 qu. posoljene ribe. Brod se je nalazio kod otočića „Kakan“ blizu Kaprija sa 6 ribara. Iznenada je nadošla oluja i kako se za vrijeme nijesu mogli skloniti u zavjetar, bacili su oba sidra u more. Vjetar je iskidao konope, na što ribari vidjevši se u opasnosti skočiše u more, te se svi sretno spašise. Brod je uništen na hridinama. Pretrpljena šteta vlasnika broda i ribara nadilazi 20.000 dinara.

Našim pretplatnicima na uvaženje. Ovaj broj našeg lista zakasnio je dva dana radi tehničkih poteškoća u tiskari. Molimo stoga, da se to ispriča. Jednako radi tih neprilika i preobila gradiva morale su ovaj put izostati neke naše uobičajene rubrike kao i izvješće o Blagdanu Male Gospe, pa molimo da se to ispriča.

Parobrod „Gerty“ od bivšeg društva Austro-america stigao je u našu luku, da krca bauxit za Njemačku. „Gerty“ nosi 6000 tona, ali će ukrcati samo 2750 tona bauxita, buduć je stigao u našu luku na pola krca.

„Dalmatinski Radikal“ u svojoj mišljenoj veličini utvara si, da „Narodna Straža“ njemu pjevuče skoro cijele svoje brojeve. Ne njemu, nego stvari, koja je svakom katoliku i Hrvatima mila i sveta, a koju „Nar. Straža“ mora uzimati u obranu pred dnevnim blaćenjem ovoga organa velike i tradicionalne radikalne stranke. „Nar. Straža“ nema razloga, da se kao takova srdi i njezini članci najmanje pokazuju nervoznu ljutinu, koja bi očitovala bojazan pred istinom. Naprotiv držanje „Dalm. Radikala“ podsjeća na čangrizavu srdžbu usidjelice, koja radi svoje tužne sudbine ne vidi nigdje oko sebe poštenja i ljubavi, što u ostalom dokazuje okolnost, da „Dalm. Radikal“ nastoji, da preko onako stvarnih izvoda „Nar. Straže“ pređe jednom neuspjehom doskočicom, kao što je ta njegova.

„Povišica taksa u brijačnicama“. Na našu noticu u zadnjem broju pod ovim naslovom naše uredništvo primilo je ispravak upogled naših navoda od mjesnih vlasnika brijačnica. Premda po slovu zakona ne bi bili dužni donijeti odnosni ispravak, ali jer našoj notici nije bila namjera nanositi štetu gospodi brijačima, već doći ususret opravdanim tužbama siromašnog građanstva, donosimo točke ispravka vlasnika brijača, da građanstvo samo uvidi, koliko je bila opravdana povišica taksa u brijačnicama, a i da gg. brijači naknadno uvide opravdanost tužbi siromašnog građanstva na bilo koju povišicu. Ovaj ispravak glasi: 1. da vlasnici brijačnica nijesu povisili takse u svojim poslovnicama, a da radnicima ni ti pare nijesu povisili plaće, naprotiv, da su sporazumno sa radnicima povisili i njihove plaće; 2. da oni nijesu povećali rad svojim radnicima, naprotiv, da su ovi po novom oraru

dobili pola dana više vremena; 3. da takse u brijačnicama po novom cijenu nijesu prekoračene, naprotiv, da su u njihovim poslovnicama cijene niže nego igdje u našoj državi, dok su cijene živežnih namirnica mnogo veće. Nemamo razloga, da ne vjerujemo gg. brijačkim obrtnicima, ali nam je onda nerazumljivo, zašto je bio izbio štrajk brijačkih pomoćnika te će gg. brijači dozvoliti, da našem građanstvu, koje se sastoji većinom od činovnika, težaka i malih trgovaca, nije svejedno i najmanja povišica njihovih izdataka.

Dr. Švriljuga, član uprave Jadranske Plovidbe, stigao je u naš grad u utorku prije podne, a ne kako su neke inače „dobro informirane novine“ javile u nedjelju. Po podne istoga dana imao je sastanak na jednom od parobroda usidrenih u Docu sa predstavnicima opć. odbora gg. Blaževićem, Ježinom i Vladom Kuličem, koji su mu predložili saobraćajne neprilike Šibenika sa okolicom te istakli potrebu što skorije uspostaviti predašnjih pruga u ovim krajevima. Gosp. dr. Švriljuga uvidio je opravdanost izvoda izaslanika općinskog odbora i potpuno se s njima složio u potrebi uspostave saobraćajnih pruga u sjevernoj Dalmaciji. Obećao je stvar iznijeti pred upravni odbor Jadranske Plovidbe te je stavio u izgled bar djelomičnu uspostavu predašnjih pruga. Tako imamo nade, da ćemo uskoro imati bar nekakvu vezu sa okolicom.

Dačka menza. Da se dođe u susret siromašnim vanjskim dacima, i ove će godine djelovati „Dačka menza“ u mjesnoj „Badžani“. U menzu se primaju daci bez razlike vjere i plemena, ako su marljivi i pristojna ponašanja. Za opskrbu se plaća Din. 475 - mjesečno i to unapred. Daci, koji žele biti primljeni u menzu, neka se prijave u „Badžani“, gdje će dobiti sve druge potrebite obavijesti. Tako isto moli se sve one građane, koji su voljni primiti kojeg đaka na spavanje, da to prijave odboru u Badžani, naznačiv uvjete.

Ribarska zadruga u Prvić-Luci ima na skladištu 300 qu. posoljenih srdela od vojki. Reflektanti, koji bi htjeli zakupiti čitavu količinu neka se pismeno obrate na spomenutu zadrugu.

Javljaju nam iz Ljubitovice, da su tamo u noći između 28. i 29. kolovoza nepoznati zločinci provallili u staru župsku kuću otkinuvši cijeli pod od jedne sobe. Zločin je prijavljen oružnicima, te su izvidi u toku.

Dr. Aleksandar Doršner specijalista za bolesti uha, nosa i grla povratio se je u Split te ordinira od 10—12 i od 17—19. u svojoj ambulanci „Klaičeva plijana“.

Prilopćeno. *)

Gospodinu
Mihu Jeriniću i ostalom uredničkom odboru „Dalm. Hrvata“

Šibenik.

U Vašem listu od 18. kolovoza ov. g. br. 32. izašao je jedan dugi članak pod bombastičnim naslovom

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne odgovara.

„Ljubavne pustolovine dušobrižnika Tokića. — Zvijerski napadaj u školi na nevino žensko dijete. — Biskupu Mileti na uvaženje“, koji je datiran Šepurine 17 kolovoza 1923 i anonimno potpisan sa „Vjerni stražar“. Ovaj članak vrvi besramnim napadajima na moju osobu i moje svećeničko dostojanstvo te hoće, da se i moje pretpostavljene prikaže, kako ništa ne bi poduzimali proti mom sablažnjivom držanju u Šepurini, koje mi imputira taj članak. Kako po svemu izgleda, ovaj je članak doduše inspiriran iz Šepurine, ali skrojen od glavnog urednika Vašeg lista, što jasno ođaje stil toga članka i okolnost, da je ovaj tobožnji dopis iz Šepurine datiran 17. kolovoza, a već sutra dan izlazi tiskan u Vašem listu. Prema tome Vi gospodine Jeriniću sa ostalim Uredničkim odborom Vašeg lista nosite glavnu, ne samo zakonsku nego i moralnu odgovornost za ovaj beznajčajni napadaj na moju osobu, kojemu nije svrha zaštita nevinih, potlačenih i javnog morala, jer drugčije, ne bi se ovakovim sumnjama i klevetama bacali na poštenje jednog svećenika i jedne siromašne žene, koja pošteno služi svoj kruh.

Značajno je po namjere toga uredništva, da su u ovom Vašem infamnom napadaju na nevine osobe Vaši inspiratori oni isti, koji su me u bivšem „Demokratu“ prikazivali talijancem i drugom mračnih elemenata. To samo dokaziva, da se Vi, koji se inače znadete prikazivati jedinim pravim Hrvatima, znadete u oduzimanju tuđeg poštenja naći u kolu sa najvećim neprijateljima hrvatstva i najpokvarenijim elementima. Znam, Vaša je namjera bila kod ovog članka, da udovoljite najnižem instinktu elemenata u Šepurini, kao što je Vaš Vjerni stražar i njegova lijepa družina, ne bi li možda bar njima Vaš mršavi list učinili simpatičnim, kada ga ozbiljni ljudi napuštaju. Ali ova Vaša namjera ođaje jednu tipičnu ograničenost, jer Vašim napadajem ne samo da nijeste ništa postigli, nego ste pali na lijepak Vašem „Vjernom stražaru“, koji je sa ovim napadajem htio u mutnome lovit i zabašuriti svoju sramotu, u koju je upao zbog one siromašne djevojke, za koju Vi kažete, da je bila temeljita njezina tužba zbog nekakvog ćirilovskog pisma.

Dobro je poznato Vašem „Vjernom stražaru“ što pučanstvo Šepurine misli o njemu i ovom vašem zajedničkom napadaju na moju osobu; dobro je i Vama poznato, da su izvidi, koje su na prijavu Vaše lijepe družine proti meni vodili moji pretpostavljeni, po me časno svršili. Radi toga neću, da se dalje natežem s vama, a i ovo nekoliko redaka nije bilo radi vas, već da poštena javnost uvidi, što joj se sa Vaše strane servira pod čitnim imenom hrvatskim, i da takovi nijeste vrijedni, da pod njim istupate.

Šepurine, 22. kolovoza 1923.
Don Martin Tokić.

Najsvetija je dužnost svakog katoličkog čovjeka širiti kat. štampu.

INGER

šivaći strojevi

— na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —

Podružnice i zastupstva u svim mjestima.

Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat.
Filijala Šibenik, Štrocka ulica.

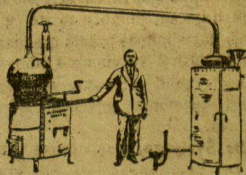

**Tvornica kotlova (kazana) i bakrene robe
M. ZAGORAC - ZAGREB ILICA 152.**

„Izvrnut“

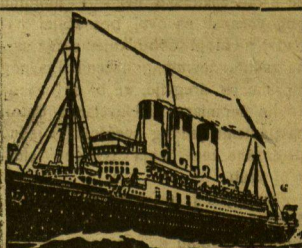

Preporuča kotao vlastitog izuma na iskretanje sa vrlo praktičnim hladnikom. — Naročito je prikladan za šljivu, vinski drop, borovicu i grožđe, jer se u času isprazni.

Patent kotao „ANDJELKO“

Cijenike, nacрте i objašnjenja šalje na zahtjev besplatno.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda — od 1. a z e:

8. augusta	„CAP NORTE“
23. „	„ESPAÑA“
24. „	„TUCUMEN“
12. septembra	„CAP POLONIO“
17. „	„LA CORUNA“
31. „	„MADEIRA“
4. oktobra	„ANTONIO DELFINO“
11. „	„VIGO“
18. „	„BILBAO“
25. „	„CAP NORTE“
31. „	„VILLAGARCIA“
15. novembra	„CAP POLONIO“
17. „	„ESPAÑA“
13. decembra	„LA CORUNA“

iz HAMBURGA
za Argentinu, Braziliju i Uruguay.
Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.
Zastupstva: Beograd, Balkanska 49.
Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bi-
toj, Bankarska 12.

Krumpir-Fazol

kranjski najbolji, kao i sve druge zemaljske proizvode dobavlja najjeftinije poznata kranjska firma

Fr. Gorjanc et Cie, Kranj.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima
Z a g r e b

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.
Telefon 14—59 Interurban 15.
Brzobjavni naslov: „RATAR-SUŠAK“
dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROŽGU, 40—42% KALIJEVU SOL, 12—15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

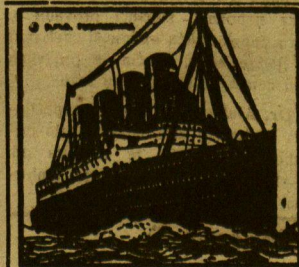
Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera.
zvrhuje svaku izradbu po okol. liječničkom propisu
Primaju se popravci.

Prodaje se: 5 željeznih šina i željezne stubište na zavoj sa 13 stepenica. Obratiti se Biskupskoj Kuriji u Šibeniku.

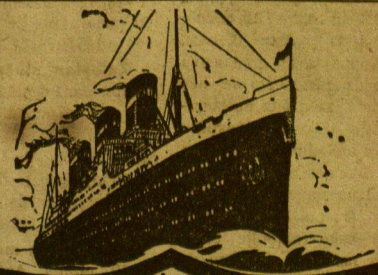

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i expres saobraćaj od Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcaja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: Cunard Line.
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33. kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzobjavni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Parobrod „LEVIATHAN“

59956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najtukuozniji oceanski parobrod. Najveći napor znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisporodiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.—

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Nadkriljivi na udobnosti, čistoći i izvrstnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtjevaite pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruga.

Budimo novovjekni apostoli - širitelji katoličke štampe!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka.
Telefon br. 16 - Noćni 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,
Maribor,
Sarajevo,
Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.